

УДК 334.722:364.46

Малярський Олег

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

АДАПТАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ДО ВОЄННИХ РЕАЛІЙ

Malyarsky Oleg

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

ADAPTATION OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP TO MILITARY REALITIES

Війна як лакмусовий папірець чітко визначила всі сильні та слабкі сторони української економіки та сформувала нові виклики перед соціальним підприємництвом. На сьогоднішній день в Україні стрімко зростає чисельність осіб, що потребують соціального захисту. За два роки повномасштабного вторгнення кількість людей з інвалідністю зросла на 300 тисяч осіб [2]. Цим людям вкрай необхідна підтримка суспільства, бізнесу, держави. За словами О. Зеленської: «Соціальна невидимість завжди має лише одну причину: брак можливостей. Тому кожен новий проєкт безбар'єрності має примножувати можливості. Відкривати, а не закривати. Робити видимими людей через їхні потреби ...Нас і так щодня намагаються знищити. Ми повинні навчитися зберігати й цінувати кожного жителя країни. Лише це шлях до спільного самозбереження й виживання» [2].

Адаптація соціальної політики України до реалій воєнного часу потребує врахування змін в номенклатурі та структурі соціально вразливих верств населення. Повернення постраждалих внаслідок військової агресії категорій населення до активного життя є одним найважливіших завдань держави.

На сьогоднішній день законодавчо закріплені заходи підтримки маломобільних категорій населення та таких, що потребують соціального захисту є недостатньо ефективними, що спричиняє зростання соціальної напруги в суспільстві. Громадська ініціатива, приватна підприємницька активність фактично позбавлені можливості розкрити свій потенціал у сфері соціального захисту. Надзвичайно важливим на сьогоднішній день є соціальна підтримка, зокрема ринку праці та вразливих категорій населення. Одним з прикладів такої підтримки в міжнародній практиці є соціальне підприємництво. В реаліях сьогодення вкрай необхідним є залучення бізнесу і суспільства в цілому до підтримки соціально вразливих верств населення. Для цього має бути розроблений план розвитку соціальної підтримки.

Зазначений план повинен орієнтуватися десять принципів Глобального договору ООН, які згруповані у чотири блоки:

Блок 1 «Права людини»

Принцип 1. Ділові кола повинні підтримувати та поважати захист проголошених на міжнародному рівні прав людини;

Принцип 2. Ділові кола не повинні бути причетні до порушень прав людини.

Блок 2 «Трудові відносини»

Принцип 3. Ділові кола повинні підтримувати свободу об'єднань та реальне визнання права на укладання колективних договорів;

Принцип 4. Ділові кола повинні виступати за ліквідацію всіх форм примусової праці;

Принцип 5. Ділові кола повинні виступати за повну ліквідацію дитячої праці;

Принцип 6. Ділові кола повинні виступати за ліквідацію дискримінації у сфері праці та зайнятості;

Блок 3 «Довкілля»

Принцип 7. Ділові кола повинні підтримувати підхід до екологічних питань, заснований на принципі обережності;

Принцип 8. Ділові кола повинні запроваджувати ініціативи, спрямовані на підвищення відповідальності за стан довкілля;

Принцип 9. Ділові кола повинні сприяти розвитку і розповсюдженню екологічно безпечних технологій;

Блок 4 «Протидія корупції»

Принцип 10. Ділові кола повинні протидіяти всім формам корупції, включаючи здирицтво та хабарництво [3].

Сутність соціальної відповідальності бізнесу у контексті відносин роботодавців та найманих працівників полягає, насамперед, у дотриманні трудових, соціально-економічних і конституційних прав працівників та врахування їхніх інтересів. Користь бізнесу від впровадження принципів соціальної відповідальності, полягає в тому, що: зростає репутація компанії; підвищується рівень довіри до її діяльності, зростає рівень лояльності співробітників, клієнтів та ділових партнерів; підвищується професіоналізм кадрового потенціалу; зростає якість товарів і послуг; формується безпечне середовище діяльності; розвивається корпоративна політика [4].

Загалом Європейська комісія виділяє чотири основні сфери, в яких працюють соціальні підприємства: робоча інтеграція; надання особистих соціальних послуг; місцевий розвиток територій, що знаходяться в неблагополучний районах та інше [5].

Аналіз міжнародного досвіду дає підстави для висновків, що європейські соціальні підприємства мають регіональні особливості та чітко сформовану соціальну мету, саме на яку і спрямовується значна частка власних прибутків. Також функціонують різноманітні міжнародні платформи, які орієнтовані на підтримку соціально вразливих верств населення.

Соціальна підтримка вразливих категорій населення повинна бути орієнтована на забезпечення щонайменше рівних з усіма іншими громадянами можливостей для активної участі в економічній, політичній і соціальній сферах життя суспільства, створення необхідним умов, які б забезпечували можливість повноцінного життя та розвитку особистості.

Список використаних джерел:

1. Валюс Л.О. Війна в Україні як каталізатор розвитку соціального підприємництва. *Трансформаційна економіка*. 2023. № 2 (02). С. 10-15.
2. В Україні за два роки війни кількість людей з інвалідністю збільшилась на 300 тисяч. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3846340-v-ukraini-za-dva-roki-vijni-kilkist-ludej-z-invalidnistu-zbilsilasa-na-300-tisac.html> (дата звернення: 13 травня 2024 р.)
3. Десять принципів Глобального договору ООН. Global Compact Network Ukraine. URL: <https://globalcompact.org.ua/pro-nas/desjat-principiv-gd-oon/> (дата звернення: 15 травня 2024 р.)
4. Краузе О. І., Юрик Н. Є. Соціальна відповідальність суб'єктів ринку праці. *Електронне наукове видання «Публічне адміністрування та національна безпека»*. 2023. №4 (34). URL: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2023-4-8859> (дата звернення: 16 травня 2024 р.)
5. Міжнародний досвід соціального підприємництва і перспективи його застосування в Україні. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/zarubizhnyy-dosvid-sotsialnoho-pidpryyemnytstva-i-perspektyvy-yoho> (дата звернення: 16 травня 2024 р.)